

POCZUCIE ŻYCIA

Jarosław Jakubowski jest literatem utożsamianym z poważnymi tematami i tradycyjnym dramatem. Słusznie. Nie wyklucza to jednak korzystania z komediowego wzorca. Mogą się na nim opierać komedie *sensu stricto*, ale również dramaty historyczne czy polityczne. Zdaniem amerykańskiej filozofki Susan Langer *esencją komedii jest ludzkie poczucie życia*. W trakcie rozwoju akcji komediowej, mającej przeważnie strukturę epizodyczną, równowaga głównego bohatera zostaje zakłócona i przywrócona. *Obserwujemy jego zmaganie się ze światem i triumf nad tym światem dzięki sprytowi, osobistej sile, a nawet humorystycznej, ironicznej lub filozoficznej akceptacji pecha*. Taką właśnie postawę prezentuje protagonista sztuki pt. *Życie*, która zwyciężyła w II edycji konkursu na współczesną polską komedię „Komedioписание” (2010), zorganizowanym przez Teatr Powszechny w Łodzi. Bohater jest człowiekiem nieżywym (nosi imię Trup) i bezdusznym (zagubiona Dusza bezskutecznie do niego wydzwaniała). W ramach czyścicowego *flashbacku* przeżywa (sic) jeszcze raz różne momenty ze swojego życia, spotyka postacie rzeczywiste (Żona, Ojciec, Matka, Szef) i pochodzące z nadnaturalnego porządku (Jezus, Papież, późny Elvis). Sytuacje *Życiowe* są zabawne poprzez kontrast (spojrzenie na uduchowioną postać ze zmysłowej perspektywy; marzenia o władzy, sławie i podbojach miłosnych vs rzeczywistość); cięte riposty (bitwa na cytaty, szyderstwa w gronie rodzinnym); farsowy humor w typie komedii omyłek (w tej kategorii mieszczą się wszystkie kontakty Trupa z kobietami). Podtytuł utworu – „komedia dla dorosłych” – dotyczy zapewne karykaturalnej parodii stosunków płciowych, które są przedmiotem młodocianych rozmów i dorosłych prób.

Życie, Teatr Powszechny w Łodzi (2011), w roli głównej Janusz German

Życie dostało sceniczne życie w roku 2011 – inscenizację na deskach Teatru Powszechnego w Łodzi wyreżyserował Paweł Aigner. O spektaklu pisała Kalina Zalewska: *Nie wiadomo czy*

Jarosław Jakubowski chciał napisać współczesny moralitet, a wyszła mu komedia, czy może było odwrotnie. Bezsprzeczny jest gorzki smak utworu. Autor idzie tu tropem Marka Koterskiego, któremu udało się po mistrzowsku połączyć oba gatunki. Jakubowski nie uważa jednak jak Koterski, że „wszyscy jesteśmy Chrystusami” – choć zarazem też jego prześladowcami – a jego cierpienie oświeśla nasze, pokraczne egzystencje. Sądzi raczej, że nawet nie wiemy kim jest ten, w którego podobno wierzymy, a życie dalekie jest od jakiego takiego wymiaru nie tyle z racji piętna nałogów, co naszej ignorancji. *Życie* to nie jedyny tekst o zabarwieniu komicznym w dorobku laureata Dramatopisania 2023. Na komediową nutę można grać także *Ekscelencje* (satyrę polityczną), *Kucharza* (satyrę na kulinarne celebryctwo), *Magika* (satyrę na los prestidigitatora). A z czego lubi się śmiać sam autor? Na pytanie Anny Pawłowskiej zadane w kontekście triumfu *Życia* w „Komedio­pisaniu”, odpowiedział następująco: *Niektórzy twierdzą, że nie mam poczucia humoru. Tu by trzeba było zapytać ludzi, z którymi się spotygam. Śmieszę mnie sytuacje w skali mikro, drobne, codzienne sytuacje, potknięcia językowe. Śmieszę mnie, kiedy człowiek ma mały dystans do samego siebie i to starałem się w tej sztuce pokazać.*

Kamila Łapicka

Źródła:

Jarosław Jakubowski, *Życie*, Biblioteka Polskiego Centrum Komedi­i Teatru Powszechnego w Łodzi: <https://powszechny.pl/pl/biblioteka/>, 29.10.2023.

Susan Langer, *Wielkie formy dramatyczne: rytm komiczny*, przekł. Monika Bokiniec, [w:] Bohdan Dziemidok, *O komizmie. Od Arystotelesa do dzisiaj*, Gdańsk 2009.

Anna Pawłowska, *Życie to komedia, która nie składa się tylko ze śmiechu. Rozmowa z Jarosławem Jakubowskim*, <https://encyklopediateatru.pl/artykuly/86246/zycie-to-komedia-ktora-nie-sklada-sie-tylko-ze-smiechu>, 29.10.2023.

Kalina Zalewska, *Kremówki jako koło ratunkowe*, <https://encyklopediateatru.pl/artykuly/130293/kremowki-jako-kolo-ratunkowe>, 30.10.2023.

Fotografie ze spektaklu *Życie* wystawionego w Teatrze Powszechnym w Łodzi: <https://powszechny.pl/pl/teatr/zdjecia/zycie/>, 30.10.2023.